

Itä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskuksen muodostaminen ja hallinnon järjestäminen

Aluehallitus 19.05.2025

2995/00.01.02.02/2025

Valmistelija sosiaali- ja integraatiojohtaja Marika Huupponen, puh. 040 359 7659

Tausta

Sosiaalialan osaamiskeskusten lukumäärä ja toimialueet määritellään sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetulla valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetus sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 ja 4 §:n muuttamisesta (582/2024) astuu voimaan 1.7.2025. Voimaan astuvan muutoksen myötä sosiaalialan osaamiskeskusten lukumäärä ja toimialueet muuttuvat siten, että jatkossa kullakin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jäljempänä järjestämislaki) 35 §:ssä tarkoitetulla yhteistyöalueella olisi yksi sosiaalialan osaamiskeskus.

Asetusmuutoksella on määritelty uudelleen sosiaalialan osaamiskeskusten toimialueet, mutta asetusmuutoksella ei itsessään ole perustettu uusia tai lakkautettu nykyisiä sosiaalialan osaamiskeskuksia. Myös jatkossa osaamiskeskusten toiminta perustuu sopimuksiin, joten uusista sosiaalialan osaamiskeskusten perustamisista tulee sopia. Sosiaalialan osaamiskeskusten lakisääteisenä (Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta 1230/2001) tehtävänä on turvata muun muassa sosiaalialan asiantuntemuksen välittyminen, sosiaalihuollon perus-, erityis- ja asiantuntijapalveluiden kehittyminen sekä koulutuksen, tutkimuksen ja käytännön monipuolinen yhteys. Tämä lakisääteinen tehtävä ei asetusmuutoksen myötä muutu.

Vaikutukset Itä-Suomen yhteistyöalueella

Asetusmuutos tarkoittaa Itä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella (jatkossa YTA-alue), että uusi Itä-Suomen YTA-alueen sosiaalialan osaamiskeskus toimii jatkossa Keski-Suomen hyvinvointialueen, Pohjois-Savon hyvinvointialueen, Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan sekä Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun soten alueella aikaisemman kahden sosiaalialan osaamiskeskuksen sijaan. Itä-

Suomen YTA-alueella on aiemmin toimineet Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus sekä ISO-yhdistys ry:n ylläpitämä Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.

Koska asetusmuutos ei lakkauta nykyisiä sosiaalialan osaamiskeskuksia, on nykyisten sosiaalialan osaamiskeskusten mahdollista jatkaa toimintaansa. Ne sosiaalialan osaamiskeskukset, jotka eivät enää jatkossa olisi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisia sosiaalialan osaamiskeskuksia, eivät jatkossa voi olla nimettyjä sosiaalialan osaamiskeskuksiksi.

Valmisteluprosessi

Valtioneuvoston annettua asetuksen sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan muuttamisesta 31.10.2024 Itä-Suomen YTA-alueen johtoryhmä antoi samana päivänä kokouksessaan vastuun uuden sosiaalialan osaamiskeskuksen valmistelusta Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Itä-Suomen yhteistyöalueen osaamiskeskusta on tuon jälkeen valmisteltu kahdessa työryhmässä, joista toisessa (ns. valmisteluryhmä) on valmisteltu osaamiskeskuksen hallinnollista rakennetta ja sopimusluonnosta toiminnan käynnistymistä silmällä pitäen. Toisessa ryhmässä (ns. sisältöryhmä) on valmisteltu käynnistyvän osaamiskeskuksen toiminnan sisällöllisiä asioita. Teemoina ovat olleet esimerkiksi opit ja hyvät käytännöt nykyisten osaamiskeskusten toiminnoista sekä yhteistyö sosiaalialan korkeakoulujen, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa. Sekä valmisteluryhmässä, että sisältöryhmässä on ollut nimettyinä jäsenenä neljän hyvinvointialueen edustajat. Sisältöryhmään on nimettyjen edustajien lisäksi kutsuttu teemakohtaisesti tutkimuksen, koulutuksen, kehittämisen ja innovaatioiden toimijoita sekä järjestöjä, jotka toimivat sosiaalihuollon TKKI-toiminnoissa. Sisältötyöryhmän loppuraportti on liitteenä 2. Valmistelun kokonaisuudesta on vastannut Keski-Suomen hyvinvointialueen konsernipalveluiden toimialajohtaja.

Hallinto

Itä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella toimivan sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminta käynnistyy annetun asetuksen mukaan 1.7.2025. Itä-Suomen YTA-alueen sosiaalialan osaamiskeskusta kutsutaan 1.7.2025 alkaen Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukseksi. Valmisteluvaiheessa selvyyden vuoksi on puhuttu kuitenkin Itä-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskuksesta.

Sopimusluonnosta ja osaamiskeskuksen hallintomallia on valmisteltu siten, että Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusta hallinnoisi 1.7.2025 alkaen Keski-Suomen hyvinvointialue. Osaamiskeskuksen hallinnoinnissa noudatettaisiin Keski-Suomen hyvinvointialueen hallintosääntöä. Sosiaalialan osaamiskeskus tullaan muodostamaan laajassa yhteistyössä Itä-Suomen yhteistyöalueen alueella toimivien korkeakoulujen, oppilaitosten, järjestöjen, maakuntien liittojen, kuntien ja muiden yhteisöjen kanssa, jotka toimivat erityisesti sosiaalihuollon TKKI-toimintojen parissa. Tätä varten on tarkoitus käynnistää laaja kumppanuushaku toukokuun lopussa.

Talous ja kustannukset

Osaamiskeskuksille maksetaan valtionavustusta, joka määräytyy osaamiskeskuksen toiminta-alueen väestömäärän ja pinta-alan mukaan. Vuodelle 2025 sosiaalialan osaamiskeskustoiminnalle on myönnetty valtion talousarviossa yhteensä 1 450 000 euroa, josta Itä-Suomen YTA-alueelle myönnettävän rahoituksen osuus olisi noin 200 000 €. Noin puolet tästä on jaettu ajalla 1.1.-30.6.2025. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen osuus on ollut alkuvuoden osalle noin 34 000 € ja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO ry:n osuus noin 93 000 €. Esityslistan tekstiä valmisteltaessa STM ei ole varmistanut YTA-alueen sosiaalialan osaamiskeskuksen rahoitusosuuksia ajalle 1.7.-31.12.2025. Itä-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskustoiminta järjestetään sille varatulla valtionavustuksella. Osaamiskeskus voi hakea rahoitusta erilaisiin TKKI-hankkeisiin ja sen tehtäviä tukevaan toimintaan ja hallinnoida hakemiaan hankkeita.

Järvi-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskus toimii verkostona. Kukin hyvinvointialue toimii osana sosiaalialan osaamiskeskuksen verkostoa ja sitoo mahdollisuuksiensa mukaan olemassa olevan henkilöstön työpanosta osaamiskeskuksen toimintaan (esimerkiksi sosiaalihuollon professiojohtoa, sosiaalihuollon muuta henkilöstöä tai TKKI-henkilöstöä). Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan järjestämistä varten ei peritä jäsenenmaksuja tai muita vastaavia maksuja hyvinvointialueilta eikä muilta muodostavilta osapuolilta.

Henkilöstö

Perustettavaan osaamiskeskukseen on mahdollisuus palkata perusrahoituksella enintään kolme henkilöä.

Neljän hyvinvointialueen lakiasiainvastaavat ovat ottaneet valmistelun aikana kantaa, ettei sosiaalialan osaamiskeskuksen perustamisessa ole kyse liikkeen luovutuksen periaattein tapahtuvasta henkilöstön siirtymisestä. Kyseessä olevassa muutoksessa ei ole täysin identiteettiään säilyttävää kokonaisuutta. Asetusmuutos ei myöskään lakkauta olemassa olevia toimijoita, vaan niiden on mahdollista jatkaa toimintaansa, ei kuitenkaan enää sosiaalialan osaamiskeskuksina. Sosiaalialan osaamiskeskuksissa työskennelleiden henkilöiden kanssa on kuitenkin mahdollista erikseen sopia osaamisen jatkuvuuden turvaamiseksi työsopimuksista uuteen sosiaalialan osaamiskeskukseen. Toiminnan käynnistämistä varten on tarpeen perustaa laissa määritelty sosiaalialan osaamiskeskuksen johtajan virka, jonka erityinen tehtävä lain säätämien tehtävien lisäksi on johtaa sosiaalihuollon TKKI toimijoiden verkostoa ja tuottaa lisäarvoa koko yhteistyöalueelle.

Matkalla riittävään vanhemmuuteen hankkeen jatko

Erillisenä asiana maaliskuun lopussa 2025 on otettu valmisteluun ”Matkalla riittävään vanhemmuuteen” (jatkossa MRV) ESR+ hanke ja sen hallinnoinnin jatko osaamiskeskusasetuksen muuttuessa. Valmisteluun on otettu hankkeen ns. päähankkeen toteuttajan vaihdos. Nykyinen päähankkeen toteuttaja on Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO ry, jonka oli alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus jatkaa päähankkeen toteuttajana asetusmuutoksesta huolimatta. Hankkeessa on mukana päähankkeen toteuttajan lisäksi osahankkeiden toteuttajana Kainuun hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue sekä Etelä-Savon hyvinvointialue. Keski-Suomi eikä Pohjois-Karjala eivät ole mukana hankkeessa.

Päähankkeen toteuttajan vaihtamisesta on kuitenkin käyty ensimmäinen keskustelu rahoittavan viranomaisen (Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) kanssa, heidän koolle kutsumassa kokouksessa 21.3.2025. Tuon kokouksen perusteella, on lähdetty selvittämään vaihtoehtoa, että osaamiskeskusmuutoksen myötä hankkeen hallinnointi ts. päähankkeen toteuttajan vastuu siirtyisi Keski-Suomen hyvinvointialueelle, vaikka Keski-Suomi ei olekaan mukana hankkeessa. Keski-Suomen hyvinvointialueelle on saapunut osahankkeiden toteuttajilta kirjalliset suostumukset päätoteuttajan vaihtamiseksi. Keski-Suomi suhtautuu myönteisesti hankkeen vastaanottamiseen Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen perustamisen yhteydessä.

Asiaa on tarkoitus edistää siten, että hanke voitaisiin vastaanottaa hyvinvointialueelle 1.7.2025. Tämä edellyttää MRV-hankkeen hankesuunnitelman päivittämistä ja täsmentämistä sekä hallinnollisen valmistelutyön kesä-heinäkuussa Keski-Suomen hyvinvointialueella kuin myös Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO ry:llä.

Yhteenveto ja vaikutukset hyvinvointialueelle

Sosiaalialan osaamiskeskukset tulee organisoida 1.7.2025 alkaen valtioneuvoston asetuksen mukaisesti yhteistoiminta-alueittain niin, että jatkossa sosiaalialan osaamiskeskuksia on yhteensä kuusi aiemman yhdeksän sijaan. Itä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella tämä tarkoittaa yhtä sosiaalialan osaamiskeskusta kahden sijaan.

Muutos ei edellytä nykyisten sosiaalialan osaamiskeskusten lakkauttamista, vaan kyseiset organisaatiot pystyvät halutessaan jatkamaan toimintaansa, ottaen huomioon sen, etteivät ne jatkossa voi käyttää "sosiaalialan osaamiskeskus"- nimeä eivätkä ne ole sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa koskevan lainsäädännön mukaisten valtionavustuksien piirissä.

Itä-Suomen YTA-alueelle muodostuisi hyvinvointialuevetoisesti Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, jota on valmisteltu hallinnoitavaksi Keski-Suomen hyvinvointialueen toimesta. Luonnos hallinnointisopimukseksi on liitteenä 1.

Päätöksentekoprosessi

Asia käsitellään Itä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden aluehallituksissa seuraavasti:

29.4.2025 Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus hyväksyi oheisen sopimusluonnoksen sekä päätti perustaa sosiaalialan osaamiskeskuksen johtajan viran sen jälkeen, kun muut YTA-alueen hyvinvointialueet ovat hyväksyneet sopimusluonnoksen. Muiden hyvinvointialueiden aluehallitusten käsittelyt ovat seuraavasti:

- 6.5.2025 Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun Soten aluehallitus
- 12.5.2025 Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallitus
- 19.5.2025 Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan aluehallitus

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus hyväksyy liitteenä olevan sopimusluonnoksen Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hallinnoinnista ja siihen liittyvän Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen muodostamisen asiaselostuksessa esitetyn mukaisesti.

Päätös:

Tiedoksi

Keski-Suomen hyvinvointialue, kirjaamo
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, kirjaamo
Pohjois-Savon hyvinvointialue, kirjaamo